

દાખલ તારીખ : ૨૪/૦૮/૨૦
 રજી.કર્યા તારીખ : ૨૪/૦૮/૨૦
 નિકાલ તારીખ : ૦૯/૦૧/૨૫
 સમય : વર્ષ - માસ - દિવસ

ગોધરાની શ્રમ અદાલતના પ્રમુખ અધિકારીશ્રી એચ.એ.મકા સાહેબ સમક્ષ.મું.ગોધરા

રેકૉર્ડ્સ (ટી.)નં.૫૬/૨૦૨૦
 આંક : ૧૯

પ્રથમ પક્ષકાર : - નાયબ કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રી,
 ચણતર પેટા વિભાગનં.૧ દિવડા કોલોની
 મુ.પો.દિવડા કોલોની,તા.કડાણા,
 જી.મહીસાગર.

- :: વિરુદ્ધ :: -

બીજા પક્ષકાર :- શ્રી તેજાભાઈ પુજાભાઈ તાવીયાડ
 મુ.પો.રજાયતા,તા.મોરવા(હ),
 જી.પંચમહાલ.

પ્રતિનિધિત્વ :-

પ્રથમ પક્ષકાર તરફ :- વિધ્વાન સરકારી વકીલશ્રી આર.એસ.ઠાકોર
 બીજા પક્ષકાર તરફ :- વિધ્વાન વકીલશ્રી એચ.પી.તીરગર

વિષય :-ઔદ્યોગિક વિવાદ ધારા ૧૯૪૭ ની કલમ-૧૦(૧)હેઠળ ન્યાય નિર્ણય કરવા બાબત...

- :: એવોર્ડ ::-

(૧) આ કામના પક્ષકારો વચ્ચે ઉદભવેલ ઔદ્યોગિક તકરારની ફરીયાદ સંબંધે મદદનીશ શ્રમ આયુક્તશ્રી, ગોધરા તરફથી તેઓના તા.૧૭/૦૮/૨૦૨૦ ના હુકમ નંબર-કે.એચ./એસ.એચ.એમ.સી./ગો./૨૭૬૧ થી અત્રેની મજૂર અદાલત,ગોધરાને ન્યાય નિર્ણય અર્થે સુપ્રત કરવામાં આવેલ છે જેની અનુસૂચિ નીચે મુજબ છે.

- :: અનુસૂચિ :: -

શ્રી તેજાભાઈ પુંજાભાઈ તાવીયાડને તેમની મુળ જગ્યાએ પડેલા દિવસોના પુરેપુરા પગાર સહીત નોકરીમાં પુનઃસ્થાપિત કરવા જોઈએ કે કેમ?

(૨) આ કામના બીજા પક્ષકારને નોટીસ બજતા તેઓ દ્વારા આંક-૦૫ થી માંગણા નિવેદન તથા આંક-૫ એ થી સુધારેલ માંગણાનું નિવેદન રજુ કરી જણાવેલ છે કે પ્રથમ પક્ષકારને આઈ.ડી.એક્ટ તથા મોડલ સ્ટેન્ડીંગ ઓર્ડર્સની તમામ જોગવાઈઓ લાગુ પડે છે અને તેનો અમલ કરવા પ્રથમ પક્ષકાર બંધાયેલા છે. બીજા પક્ષકાર પ્રથમ પક્ષકારને ત્યાં તા.૦૧/૦૧/૧૯૭૩ થી વોચમેન તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. બીજા પક્ષકાર પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં હાજર થયા તે સમયે પ્રથમ પક્ષકારે કોઈ નિમણુંકપત્ર,ઓળખપત્ર,પગારચિઠ્ઠી વિગેરે કાયદાકીય રીતે આપવા જોઈતા હતાં તે આપેલ નથી અને બીજા પક્ષકારને તમામ કાયદાકીય બાબતની દૃષ્ટિ એ તેઓને કાયદેસરના મળવાપાત્ર લાભોની માંગણી બીજા પક્ષકારે જે તે સમયે કરેલ. વધુમાં બીજા પક્ષકાર સંસ્થામાં હાજર થયા ત્યારથી સળંગ અતુટ અને બ્રેક સિવાયની નોકરી કરી દરેક વર્ષમાં ૨૪૦ દિવસ કરતાં વધુ સમયની નોકરી કરેલ છે.આમ વધુ સમયની કામગીરી કરી આઈ.ડી.એક્ટની કલમ-૨૫(બી)મુજબ નોકરીની સળંગતા જાળવી રાખી કાયમી કામદાર તરીકેના હકો પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં પ્રસ્થાપિત કરેલા છે તેમ છતાં પ્રથમ પક્ષકાર દ્વારા કોઈ પણ જાતના વ્યાજબી કારણ નોટીસ, નોટીસ પગાર કે છટાણી વગેરે આપ્યા સિવાય તા.૦૧/૦૪/૧૯૭૪ ના રોજ બીજા પક્ષકારે સીમેન્ટ ભરેલ ડમ્પર ચેકીંગ કર્યા વગર અંદર આવવા દેવાની ના પાડતા કીન્નાખોરી રાખી છુટા કરી દીધેલ છે. વધુમાં બીજા પક્ષકારને નોકરીમાંથી છુટા કર્યા પછી સદરહુ વિવાદ માટે મજૂર કમિશનર શ્રી સમક્ષ ફરીયાદ કરેલ પરંતુ કોઈ સમાધાન ન થતાં આ વિવાદ નામદાર મજૂર અદાલત ગોધરા સમક્ષ રેફરન્સ થતા ચલાવવાની ફરજ પડેલ બીજા પક્ષકાર ને નોકરીમાંથી છુટા કર્યા બાદ બીજી ઘણી જગ્યાએ નોકરી મેળવવા પ્રયત્ન કરવા છતાં નોકરી મળેલ નથી. બીજા પક્ષકાર તથા તેમના કુટુંબનું ભરણપોષણ માટેનું આજીવિકાનું સાધન ફક્ત નોકરી છે જેથી બીજા પક્ષકારને પડેલ દિવસોના પુરેપુરા પગાર સહીત પુનઃસ્થાપિત કરવા અરજ કરેલ છે.

(૩) આ કામે પ્રથમ પક્ષકારને રેફરન્સની નોટીસ બજતા પ્રથમ પક્ષકાર તરફ આંક-૧૩ થી માંગણા નિવેદન નો જવાબ રજુ કરવામાં આવેલ છે જેમાં તેઓ દ્વારા બીજા પક્ષકારના નિવેદનની હકીકતોનો ઈન્કાર કરેલ છે.વધુમાં જણાવેલ છે કે બીજા પક્ષકાર કોઈવાર તેઓની કચેરીમાં કામગીરી માટે આવેલ નથી તેમજ તેઓએ કોઈ વાર ૨૪૦ દિવસની કામગીરી કરેલ હોય તેવું બનેલ નથી. વધુમાં આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેઓને સને-૧૯૭૪ માં છુટા કરેલાનું જણાવેલ છે પરંતુ હાલના કેસની શરૂઆત સને-૨૦૨૦ માં કરેલ છે જેથી હાલનો રેફરન્સ ચાલવાપાત્ર થતો નથી. આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા કોઈ દસ્તાવેજો રજુ કરેલ નથી અને જાણીબુજીને લાંબા સમય બાદ હાલનો

રેફરન્સ કરી ગેરકાયદેસર લાભ મેળવવાનો પ્રયત્ન કરેલ છે. જે તમામ કારણોસર બીજા પક્ષકારનો રેફરન્સ રદ કરવા જણાવે છે.

(૪) આ કામના બીજા પક્ષકાર તરફે પોતાનો કેસ પુરવાર કરવા માટે નીચે મુજબના મૌખિક પુરાવા રજુ કરેલ છે.

અનું નં..

મૌખિક પુરાવો..

આંક..

(૧) તેજાભાઈ પુજાભાઈ તાવીયાડની સોગંદનામાં પરની જુબાની. ૧૧

આ કામના બીજા પક્ષકાર તરફે પોતાની જુબાની સીવાય બીજા કોઈ સાહેદને તપાસેલ નથી કે બીજા કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજુ કરવામાં આવેલ નથી બાદ બીજા પક્ષકાર તરફે આંક-૧૪ ની પુરસીસથી પોતાનો પુરાવો પુરો થયેલ જાહેર કરેલ છે.

(૫) આ કામના પ્રથમ પક્ષકાર તરફે પોતાનો કેસ પુરવાર કરવા માટે નીચે મુજબના મૌખિક પુરાવા રજુ કરેલા છે.

અનું નં..

મૌખિક પુરાવો..

આંક..

(૧) શ્રી હીતેશભાઈ વાલસીંગભાઈ કટારાની સોગંદનામાં પરની જુબાની. ૧૬

આ કામના પ્રથમ પક્ષકાર તરફે આંક-૧૭ થી પોતાનો પુરાવો પુરો થયાનું જાહેર કરતી પુરસીસ રજુ કરેલ છે.

(૬) ઉપરોક્ત પુરાવો પુરો થયા બીજા પક્ષકાર તરફે વિધવાન પ્રતિનિધિશ્રી ની મૌખિક દલીલ સાંભળેલ છે જેમાં તેઓ દવારા હાલનો રેફરન્સ મંજૂર કરીને બીજા પક્ષકારને નોકરીમાં પુનઃસ્થાપીત કરવાનો હુકમ કરવા અરજ કરેલ છે.

આ કામના પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થા તરફે વિધવાન ડી.જી.પી.શ્રી આર.એસ.ઠાકોર દવારા આંક-૧૮ થી પોતાની લેખીત દલીલ રજુ કરેલ છે અને તેઓની આ દલીલ ના સમર્થનમાં તેઓ દવારા નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દવારા સ્પેશીયલ સીવીલ એપ્લીકેશન નં.૭૦૫૯/૨૦૦૮ ના કામે થયેલ હુકમ તેમજ નામદાર સુપ્રિમકોર્ટની એ.આઈ.આર.૨૦૦૪.એસ.સી.૪૬૮૧ મ્યુનીસીપલ કોર્પોરેશન ફરીદાબાદ વી.શ્રી નીવાસ તેમજ નામદાર સુપ્રિમકોર્ટની આસીસ્ટન્ટ એકઝીક્યુટીવ એન્જીનીયર કલ્યાંટકા વી.શીવાલીંગાના ચુકાદા ઉપર આધાર રાખેલ છે.

(૭) આ કામે કેસનું રેકર્ડ તેમજ માંગણાનું નિવેદન તથા જવાબ ધ્યાને લેતાં આ કામના નિર્ણય માટે તથા મદદનીશશ્રમ આયુક્તશ્રી,ગોધરાએ કરેલ રેફરન્સના મુખ્ય મુદ્દો કે બીજા પક્ષકારને તેમની મુળ

જગ્યાએ પડેલા દિવસોના પુરેપુરા પગાર સહીત નોકરીમાં પુનઃસ્થાપિત કરવા જોઈએ કે કેમ ? તેના નીર્ણય માટે મારી સમક્ષ નીચેના મુદ્દાઓ ઉપસ્થિત થયેલ છે.

-:: મુદ્દા ::-

- (૧) શું બીજા પક્ષકાર પુરવાર કરે છે કે,તેઓ પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં કામદાર હતા અને રોજમદાર મજૂર તરીકે ફરજ બજાવતા હતા ?
 - (૨) શું બીજા પક્ષકાર દ્વારા તા.૨૫/૦૮/૧૯ ના રોજ ઔદ્યોગિક વિવાદ ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ તે તારીખે ખરેખર પક્ષકારો વચ્ચે ઔદ્યોગિક વિવાદ અસ્તીત્વમાં હતો ?
 - (૩) શું બીજા પક્ષકાર માંગણાના નિવેદનમાં માંગ્યા મુજબ નોકરીમાં પુનઃસ્થાપિત થવા તથા પડેલા દિવસોના પગાર મેળવવા અથવા યોગ્ય વળતર મેળવવા હકકદાર છે ?
 - (૪) શું હુકમ ?
- (૮) ઉપરોક્ત મુદ્દાઓના નિર્ણય નીચે મુજબ છે.

-:: નિર્ણય ::-

- (૧) નકારમાં.
 - (૨) નકારમાં.
 - (૩) નકારમાં.
 - (૪) આખરી હુકમ મુજબ.
- (૯) ઉપરોક્ત મુદ્દાઓના નિર્ણયોના કારણો નીચે મુજબ છે.

-: કારણો:-

(૧૦) મુદ્દાનં.૧ ::-

આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા રજુ કરેલ પુરાવો જોતા આ કામે બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેમના માંગણાના નિવેદનમાં તેઓ પ્રથમ પક્ષકારની સંસ્થામાં જાન્યુઆરી.૧૯૭૩ થી વોચમેન તરીકે ફરજ બજાવતા હોવાની હકીકત જણાવેલ છે આ હકીકત બાબતે તેઓની સરતપાસની જુલાનીમાં તેઓ દ્વારા સમર્થનકારી પુરાવો આપવામાં આવેલ છે,જ્યારે પ્રથમ પક્ષકાર દ્વારા તેઓના લેખીત જવાબમાં બીજા પક્ષકાર તેઓની સંસ્થામાં એક પણ દિવસની કામગીરી કરેલ હોવાનો ઈન્કાર કરેલ છે,આમ તેઓ દ્વારા બીજા પક્ષકાર તેઓની સંસ્થામાં કામ કરતા હોવાની હકીકતનો સ્વીકાર કરેલ નથી તેથી આ હકીકત બીજા પક્ષકારે પુરવાર કરવાની રહે જે માટે આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા આપેલ પુરાવો

જોતા તેઓએ સંસ્થામાં કામ કરેલ હોવાનો પુરાવો આપેલ છે પરંતું સાથે જ તેઓની ઉલટતપાસમાં તેઓ દ્વારા પોતાના સોગંદનામામાં છુટા કરેલાનો સમય સને.૧૯૭૪ જણાવેલ હોવાનો સ્વીકાર કરેલ છે આ સીવાય બીજા પક્ષકાર દ્વારા માંગણાના નિવેદનમાં કઈ કઈ જગ્યાએ કામ કરેલ તેની વિગત જણાવેલ નથી,નોકરીમાં રાખેલાની તથા છુટા કર્યાની સ્પષ્ટ તારીખ જણાવેલ નથી,તેમજ જ્યારે આ કામના પ્રથમ પક્ષકાર તરફે સ્પષ્ટ તકરાર લેવામાં આવેલ છે કે,બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેઓની સંસ્થામાં એક પણ દિવસ કામ કરેલ નથી તેવા સંજોગો માં બીજા પક્ષકાર ઉપર તેઓ પ્રથમ પક્ષકારના કામદાર હોવાનું અને તેઓ દ્વારા સંસ્થામાં કામગીરી કરેલ હોવાની હકીકત પુરવાર કરવાનો બોજો આવે છે જે પુરવાર કરવા આ કામે માત્ર મૌખિક પુરાવો રજુ થયેલ છે જેમાં પણ ઉલટતપાસમાં તેઓની વિરૂદ્ધની બાબતનો સ્વીકાર કરવામાં આવેલ છે,આ સીવાય આ કામના પ્રથમ પક્ષકાર તરફે સાહેદને તપાસવામાં આવેલ છે જેઓ દ્વારા પણ આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેઓની સંસ્થામાં એક પણ દિવસ કામગીરી નહીં કરેલ હોવાનો પુરાવો આપેલ છે તેમજ બીજા પક્ષકાર તરફે તેઓની ઉલટતપાસ કરવામાં આવેલ છે તેમાં પણ આ હકીકતની વિરૂદ્ધની કોઈ બાબત રેકર્ડ પર આવેલ નથી અને જે પ્રશ્નો બીજા પક્ષકારને લગત પુછવામાં આવેલ છે તેનો પણ સાહેદ દ્વારા ઈન્કાર કરેલ છે અને બીજા પક્ષકારે એક પણ દિવસ કામગીરી નહીં કરેલાની અને બીજા પક્ષકાર તેઓના કામદાર નહીં હોવાની હકીકતને વળગી રહેલ છે.આમ આ સીવાય બીજા પક્ષકાર તરફે કોઈ વિશેષ પુરાવો રજુ કરવામાં આવેલ નથી.આ સીવાય આ કામના બીજા પક્ષકાર તરફે તેઓ જે સમય માટે સંસ્થામાં કામ કરેલ હોવાનું જણાવેલ છે તે સમય માટે ના દસ્તાવેજો રજુ કરાવા માટે અરજી કોઈ અરજી કરેલ નથી. આમ આ બાબતો જોતા બીજા પક્ષકાર દ્વારા આ સમય દરમિયાન એક પણ દિવસની કામગીરી કરેલ હોવાનું એટલે કે,છુટા કર્યાના અગાઉના ૧૨ માસ દરમિયાન ૨૪૦ દિવસથી ઓછા નહીં તેટલા દિવસની કામગીરી કરેલ હોવાનું જણાતુ નથી.વધુમાં આ કામના પ્રથમ પક્ષકારનો પ્રથમથી જ બચાવ છે કે,બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેઓની સંસ્થામાં કોઈ દિવસ કામગીરી કરેલ નથી.સામાન્ય સંજોગોમાં જ્યારે બીજા પક્ષકાર પોતાની જુબાનીમાં સંસ્થામાં નોકરી કરેલ હોવાનો કે સળંગ નોકરી કરેલ હોવાનો કે ૨૪૦ દિવસ કામગીરી કરેલ પુરાવો આપેલ હોય તો આવી નોકરી તેઓ દ્વારા નહીં કરેલ હોવાનું વિરૂદ્ધનું પુરવાર કરવાનો બોજો પ્રથમ પક્ષકાર ઉપર આવે છે પરંતું હાલના કેસમાં બીજા પક્ષકાર દ્વારા કઈ જગ્યાએ,કઈ કામગીરી, કેટલા સમય માટે કરેલ,ચોકક્સ કઈ તરીકે છુટા કરેલ તે જણાવેલ નથી,વધુમાં બીજા પક્ષકાર દ્વારા જે સંસ્થામાં કામગીરી કરતા હોવાની હકીકત જણાવેલ છે તેવી કામગીરીમાં સ્વાભાવીક રીતે જ એક કરતા વધારે કામદારો કામ કરતા હોય તેમ છતા તેઓ તરફે કામગીરી કરતા હોવાની હકીકત પુરવાર કરવા આવા બીજા કોઈ કામદારોને સાહેદ તરીકે આ

કામે તપાસેલ નથી તેમજ આ સીવાય કોઈ દસ્તાવેજી આધાર પણ રજુ કરેલ નથી કે જેના આધારે આ કામના બીજા પક્ષકાર પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં કામગીરી કરતા હોવાનું પુરવાર થયેલાનું માની શકાય.વધુમાં બીજા પક્ષકાર આ કામના પ્રથમ પક્ષકારના કામદાર હોવાની હકીકત પુરવાર કરવાનો બોજો તો પ્રાથમિક રીતે તો બીજા પક્ષકાર ઉપર જ છે આ બાબતે નામદાર સુપ્રિમકોર્ટ દ્વારા 2011 (I) LLJ 251(SC) AMAR CHAKRAVARTY & ORS VS MARUTI SUZUKI INDIA LIMITED (SUPREME COURT OF INDIA).ના પેરાનં.૧૩ માં જણાવેલ છે કે,

"13.In our opinion, in light of the settled legal position on the point, the judgment of the High Court is clearly indefensible.Whilst it is true that the provisions of the Evidence Act, 1872 per se are not applicable in an industrial adjudication, it is trite that its general principles do apply in proceedings before the Industrial Tribunal or the Labour Court, as the case may be. (See:Municipal Corporation, Faridabad Vs. Siri Niwas.AIR 2004 SC 4681).In any proceeding, the burden of proving a fact lies on the party that substantially asserts the affirmative of the issue, and not on the party who denies it. (See: Anil Rishi Vs. Gurbaksh Singh. 2006 (5) SCC 558)"

વધુમાં નામદાર સુપ્રિમકોર્ટ દ્વારા Workmen Of Nilgiri Coop. Marketing Society Ltd.Vs. State Of Tamil Nadu (2004)3 Scc 514 ના ચુકાદાના પેરાનં.૪માં જણાવેલ છે કે,

"47. It is a well-settled principle of law that the person who sets up a plea of existence of relationship of employer and employee, the burden would be upon him.

આમ ઉપરોક્ત તમામ નામદાર સુપ્રિમકોર્ટ ઓફ ઈન્ડિયા ના ચુકાદાઓ ના સિદ્ધાંત જોવામાં આવે તો માલીક અને કામદાર વચ્ચેનો સબંધ સાબીત કરવાનો બાજો કામદાર ઉપર છે અથવા જે વ્યક્તિ એ અરજ કરેલ હોય તેના ઉપર છે,આમ એ વાત ખુબ સ્પષ્ટ છે કે,કામદાર અને માલીક વચ્ચે નો સબંધ સાબીત કરવાની જવાબદારી હાલના કેસ ના સંજોગો મુજબ ફક્ત કામદાર ઉપર રહેલી છે.હાલના કેસમાં અગાઉ કરેલ ચર્ચા મુજબ માલીક અને કામદાર વચ્ચેનો સબંધ સાબીત કરવાનો બોજો કામદાર ઉપર રહેલો હોઈ તેમ છતા પોતાના મૌખિક પુરાવા સીવાય બીજો કોઈ ઉપલબ્ધ એવો પુરાવો રજુ કરેલ નથી અને હાલના કેસમાં તો પ્રથમ પક્ષકાર દ્વારા તેઓને પોતાના કામદાર તરીકે સ્વીકારેલ નથી અને એનાથી વધારે તો તેઓ દ્વારા બીજા પક્ષકારે એક પણ દિવસ તેઓને ત્યાં કામગીરી નહીં કરેલ હોવાનો તથા બીજા પક્ષકાર દ્વારા જે સમયે કામગીરી કરેલ હોવાનું જણાવેલ છે તેવા સંજોગોમાં તો બીજા પક્ષકાર ઉપર તેઓ પ્રથમ પક્ષકારના કામદાર હોવાની હકીકત પુરવાર કરવાનો બોજો વધી જાય છે તેમ છતા બીજા પક્ષકાર તરફે આ માટે કોઈ પ્રયત્ન કરવામાં આવેલ નથી,વધુમાં પ્રથમ પક્ષકાર તરફે પણ મજૂર કમિશનરશ્રી સમક્ષની સમાધાની કાર્યવાહી દરમ્યાન,હાલના રેફરન્સના કામે પોતાના જવાબમાં તથા પુરાવામાં તેમજ પોતાની દલીલમાં પણ આ બાબતે રજુઆત કરવામાં આવેલ

છે કે, બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેઓની સંસ્થામાં કોઈ વાર એક દિવસની પણ કામગીરી કરેલ નથી અને તેઓ દ્વારા રજુ કરવામાં આવેલ દસ્તાવેજો જોતા તેઓની આ દલીલમાં તથ્ય જણાય છે. આમ ઉપરોક્ત તમામ બાબતો જોતા આ કામના બીજા પક્ષકાર પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં એક વર્ષ ઉપરાંતથી કામચી નોકરી કરતા હોવાની કે છુટા કર્યાના અગાઉના ૧૨ માસ દરમિયાન ૨૪૦ દિવસથી ઓછા નહીં તેટલા દિવસની કામગીરી કરેલ હોવાની હકીકત પુરવાર કરી શકેલ નથી જેથી બીજા પક્ષકાર પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં કામદાર હતા અને રોજમદાર મજૂર તરીકે ફરજ બજાવતા હોવાનું પુરવાર થયેલ ના હોય મુદાનં. ૧ નો નિર્ણય નકારમાં આપવામાં આવે છે.

(૧૧) મુદ્દાનં. ૨ ::-

આ કામના પ્રથમ પક્ષકાર તરફે મુખ્યત્વે તકરાર લેવામાં આવેલ છે કે, આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા ખુબજ વિલંબથી રેફરન્સ કરેલ છે જે વિલંબના કારણોસર ચાલવાપાત્ર થાય નહીં, આ કામે અગાઉ નિર્ણય કરેલ મુદાનં. ૧ મુજબ આ કામના બીજા પક્ષકાર પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં કામદાર હોવાનું પુરવાર કરી શકેલ નથી તેવા સંજોગોમાં બીજા પક્ષકાર કોઈ રાહત મેળવવા હકદાર થાય નહીં, તેમ છતાં આ કામે પ્રથમ પક્ષકારની વિલંબની તકરારની આ દલીલ સાથે કેસનું રેકર્ડ જોતા આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા મજૂર કમિશનરશ્રી સમક્ષ ફરીયાદ તા. ૨૫/૦૮/૧૯ ના રોજ દાખલ કરેલ છે જે સમયે પણ સંસ્થા દ્વારા આવા વિલંબ બાબતેની તકરાર લીધેલ હતી, બાદ સમાધાન નહીં થતા હાલનો રેફરન્સ ન્યાય નિર્ણય માટે મોકલવામાં આવેલ છે, વધુમાં બીજા પક્ષકાર દ્વારા સદર ફરીયાદ તથા હાલના રેફરન્સના કામે રજુ કરેલ માંગણાના નિવેદનમાં તેઓની નોકરીમાં લાગ્યાંની તારીખ જણાવેલ નથી તેવી જ રીતે નોકરીમાંથી છુટા કર્યાની તારીખ જણાવેલ નથી તેની જગ્યાએ સને. ૧૯૭૪ માં છુટા કર્યાનું જણાવેલ છે, આમ બીજા પક્ષકારની હકીકત પ્રમાણે સને. ૧૯૭૪ ના રોજ બીજા પક્ષકારને છુટા કર્યા બાદ તેઓ દ્વારા સને. ૨૦૧૯ માં એટલે કે, આશરે ૪૫ વર્ષ બાદ કરવામાં આવેલ છે તેમજ આવી રીતે આટલા લાંબાં સમય સુધી રેફરન્સ નહીં કરવાનું કોઈ પણ વ્યાજબી કારણ તેઓ દ્વારા તેઓના માંગણા નિવેદનમાં જણાવેલ નથી, વધુમાં બીજી અગત્યની બાબત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, બીજા પક્ષકાર દ્વારા પોતાની મજૂર કમિશનરશ્રી સમક્ષની ફરીયાદમાં તેઓની ઉંમર ૫૫ વર્ષની જણાવેલ છે જેથી તેઓની તે સમયની ૫૫ વર્ષની ઉંમર ધ્યાને લેતા તેઓની નોકરીમાં લાગ્યાંનું વર્ષ નસને. ૧૯૭૩ જણાવેલ હોય સને. ૧૯૭૩ માં તેઓની ઉંમર ગણતા ૯ વર્ષની થાય છે અને આટલી નાની ઉંમરમાં કોઈ વ્યક્તીનું કામદાર તરીકે કામગીરી કરવું અને સંસ્થા દ્વારા તેઓને કામ ઉપર રાખવાનું કોઈ પણ રીતે શક્ય નથી, જેથી બીજા પક્ષકારે ઈશાદાપુર્વક પોતાની ઉંમર ફરીયાદમાં ખોટી જણાવેલ હોવાનું અથવા તો નોકરીમાં લાગ્યાનો સમય ખોટો જણાવેલ હોવાનું સ્પષ્ટપણે જણાય

છે, હાલના કેસમાં તો બીજા પક્ષકાર કામદાર હોવાનું તેમજ સળંગ નોકરી કરેલ હોવાનું પણ પુરવાર કરી શકેલ નથી, હવે મજૂર કમિશનરશ્રી સમક્ષની કાર્યવાહીમાં પણ સંસ્થા દ્વારા ફરીયાદ વિલંબથી કરેલ હોય ફરીયાદ રદ કરવા અને રેફરન્સ નહીં કરવા અરજ કરેલ હતી જ્યારે બીજા પક્ષકાર દ્વારા સદર કાર્યવાહીમાં સોગંદનામું કરેલ હતું પરંતું આ સોગંદનામા લગત અથવાતો બીજી કોઈ જગ્યાએ મજૂર કમિશનરશ્રી દ્વારા બીજા પક્ષકાર દ્વારા કરેલ વિલંબ માફ કરવા માટે તેમજ પ્રથમ પક્ષકારની અરજી નામજૂર કરવા બાબતે કોઈ હુકમ કરેલ નથી આમ આ રીતે હાલના રેફરન્સના કામે સમુચીત સરકાર એટલે કે, મજૂર કમિશનરશ્રી દ્વારા આવા વિલંબ બાબતે કોઈ નિર્ણય કરેલ નથી, તેમજ આ બાબતે પ્રથમ પક્ષકાર તરફે પણ તકરાર લીધેલ છે અને આ બાબતે બીજા પક્ષકારની ઉલટતપાસમાં પ્રશ્ન પુછવામાં આવેલ છે જેનો બીજા પક્ષકાર દ્વારા સ્વીકાર કરવામાં આવેલ છે, જેથી આવો વિલંબથી રેફરન્સ કરવા માટે બીજા પક્ષકાર ને ઔદ્યોગિક વિવાદ અસ્તીત્વમાં હોવાનું બતાવવું પડે, જેથી માત્ર રેફરન્સ રજુ કરી દેવાથી તેઓને વિલંબથી રેફરન્સ કરવાનું કારણ ઉપસ્થિત થયેલાનું માની શકાય નહીં જો કે રેફરન્સના કેસમાં માત્ર સમયમર્યાદાના મુદા ઉપર તેનો નિર્ણય કરવાનું વ્યાજબી ગણી શકાય નહીં એ દલીલ સાથે આ અદાલત સંમત થાય છે પરંતું હાલના કેસમાં માત્ર વિલંબ સીવાય પણ બીજા કારણોને આધારે નિર્ણય કરવામાં આવી રહેલ છે જેમ કે મુદાનં. ૧ મુજબ આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેઓ પ્રથમ પક્ષકાર ના કામદાર હોવાનું પુરવાર કરી શકેલ નથી જેથી આ કારણોસર પણ બીજા પક્ષકાર નો રેફરન્સ મંજૂર કરવાપાત્ર થતો નથી, વધુમાં આ બાબતે કાયદાકીય પરીસ્થિતિ જોવી જરૂરી બને છે, આ અંગે નામદાર સુપ્રીમકોર્ટ દ્વારા PRABHAKAR V/S. JOINT DIRECTOR, SERICULTURE DEPARTMENT [2015 (III) CLR 937=2015(15) SCC 1] નો ચુકાદો વિલંબથી રેફરન્સ કરવાના મુદા બાબતે ધ્યાને લેવો જરૂરી જણાય છે જે ચુકાદામાં જણાવામાં આવેલ છે કે,

"An industrial dispute has to be referred by the appropriate Government for adjudication and the workman cannot approach the Labour Court or Industrial Tribunal directly, except in those cases which are covered by Section 2A of the Act. Reference is made under Section 10 of the Act in those cases where the appropriate Government forms an opinion that 'any industrial dispute exists or is apprehended'. The words '**industrial dispute exists**' are of paramount importance unless there is an existence of an industrial dispute (or the dispute is apprehended or it is apprehended such a dispute may arise in near future), no reference is to be made. Thus, existence or apprehension of an industrial dispute is a sine qua non for making the reference. No doubt, at the time of taking a decision whether a reference is to be made or not, the appropriate Government is not to go into the merits of the dispute. Making of reference is only an administrative function. At the same time, **on the basis of material on record,**

satisfaction of the existence of the industrial dispute or the apprehension of an industrial dispute is necessary. Such existence/apprehension of industrial dispute, thus, becomes a condition precedent, though it will be only subjective satisfaction based on material on record. Since, we are not concerned with the satisfaction dealing with cases where there is apprehended industrial dispute, discussion that follows would confine to existence of an industrial dispute. Dispute or difference arises when one party make a demand and other party rejects the same. It is held by this Court in number of cases that before raising the industrial dispute making of demand is a necessary pre-condition."

"In such a scenario, if the services of a workman are terminated and he does not make the demand and/or raise the issue alleging wrongful termination immediately thereafter or within reasonable time and raises the same after considerable lapse of period, whether it can be said that industrial dispute still exist. Since there is no period of limitation, it gives right to the workman to raise the dispute even belatedly. However, **if the dispute is raised after a long period, it has to be seen as to whether such a dispute still exists?** Thus, notwithstanding the fact that law of limitation does not apply, **it is to be shown by the workman that there is a dispute in praesenti.** For this purpose, he has to demonstrate that even if considerable period has lapsed and there are laches and delays, such delay has not resulted into making the industrial dispute seized to exist. **Therefore, if the workman is able to give satisfactory explanation for these laches and delays and demonstrate that the circumstances discloses that issue is still alive, delay would not come in his way because of the reason that law of limitation has no application.** On the other hand, **if because of such delay dispute no longer remains alive and is to be treated as "dead", then it would be non-existent dispute which cannot be referred."**

"In contrast, in those cases where there was no agitation by the workman against his termination and the dispute is raised belatedly and the delay or laches remain unexplained, it would be presumed that he had waived his right or acquiesced into the act of termination and, therefore, at the time when the dispute is raised it had become stale and was not an 'existing dispute'. In such circumstances, the appropriate Government can refuse to make reference. In the alternative, **the Labour Court/Industrial Court can also hold that there is no "industrial dispute" within the meaning of Section 2(k) of the Act and, therefore, no relief can be granted."**

ઉપરોક્ત ચુકાદાની હકીકત અને હાથ પરના કેસની હકીકત તદ્દન સુસંગત છે ચુકાદાની હકીકત લક્ષ્ય પર લેવામાં આવે તો ચૌદ વર્ષ બાદ ઔદ્યોગિક તકરાર ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ જ્યારે હાથ પરના કીસ્સામાં ૪૬ વર્ષ બાદ ઔદ્યોગિક તકરાર બીજા પક્ષકાર દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ છે. ચુકાદાની હકીકત વંચાણે લેતાં કામદારે જાહેર કરેલ કે પોતે અવાર નવાર મેનેજમેન્ટને જાણ કરેલ તેમ છતાં

મેનેજમેન્ટે કોઈ કાર્યવાહી કરેલ નથી પરંતુ તે સબબ કોઈ પુરાવો રજુ કરેલ ન હોવાથી તે કથન નામદાર સુપ્રીમકોર્ટે યોગ્ય હોવાનું માનેલ નથી, હાલના કેસની હકીકતો વંચાણે લેવામાં આવે તો બીજા પક્ષકાર દ્વારા પોતાના માંગણા નિવેદનમાં તથા પોતાના સરતપાસમાં પુરાવામાં વિલંબ બાબતે કોઈ પુરાવો આપેલ નથી, એટલું જ નહીં તેઓ દ્વારા ૪૬ વર્ષનો સમયગાળો ખુબ જ લાંબો સમયગાળો કહેવાય તેમ છતાં આટલા લાંબા સમય દરમિયાન ક્યારે ક્યારે સામાવાળા પાસે ગયેલા તે સબબની કોઈ જ વિગતો જણાવેલ નથી તેમજ ક્યારે ગયેલ તે ચોકકસ સમય જણાવેલ નથી, બીજા પક્ષકાર દ્વારા શા માટે ૪૬ વર્ષના લાંબા સમયગાળા સુધી કોઈ કાર્યવાહી નહીં કરેલાનું કોઈ હોસ કે સચોટ કારણ સોગંદનામાં દર્શાવવામાં આવેલ નથી, બીજા પક્ષકારે પ્રથમ પક્ષકારને આ બાબતે કોઈ નોટીસ આપેલ હોય કે પ્રથમ પક્ષકારને લેખીત જાણ કરેલ હોય, તેમજ પક્ષકાર દ્વારા તેઓને લેખીતમાં કોઈ બાંહેધરી આપેલ હોય તેવો કોઈ કેસ રજુ કરેલ નથી કે તેવો કોઈ પુરાવા બીજા પક્ષકારે રજુ કરેલ નથી અને ઉપરોક્ત ચુકાદામાં સ્થાપિત કરવામાં આવેલ સિદ્ધાંત ધ્યાને લેતાં રેફરન્સ કરવામાં થયેલ વિલંબનો ખુલાસો કરવાની જવાબદારી બીજા પક્ષકારની છે તેમજ આ ચુકાદામાં સ્થાપિત કરવામાં આવેલ સિદ્ધાંત અનુસાર સમુચીત સરકારે રેફરન્સ કરતી સમયે વિલંબ સબબનો અભિપ્રાય આપવાનો રહે છે પરંતુ રેફરન્સના પેપર્સ વંચાણે લેતાં ફલીત થાય છે કે હાથ પરના કીસ્સામાં સમુચીત સરકાર એટલે કે, મજૂર કમિશનરશ્રી દ્વારા રેફરન્સ કરતા પહેલાં ૪૬ વર્ષના ખુબ જ લાંબા સમયગાળાના વિલંબ સબબ પ્રથમ પક્ષકાર દ્વારા તકરાર લેવામાં આવેલ હોવા છતાં કોઈ અભિપ્રાય આપેલ નથી વળી ઉપરોક્ત ચુકાદો વંચાણે લેતાં જો સમુચીત સરકારે અભિપ્રાય આપેલ ન હોય તો અદાલત વિલંબની હકીકત લક્ષ્ય પર લઈ શકે છે તેમ જણાવેલ છે, આમ હાલના કેસમાં પણ બીજા પક્ષકાર દ્વારા ૪૬ વર્ષના ખુબ જ લાંબા સમયગાળાના વિલંબ બાદ ઔદ્યોગિક તકરાર ઉપસ્થિત કરેલ હોવા છતાં બીજા પક્ષકારે આ અદાલત સમક્ષ રજુ કરેલ માંગણા નિવેદન તેમજ સોગંદનામાં સ્વરૂપે રજુ કરેલ મૌખિક પુરાવામાં વિલંબ સબબ કોઈ જ સંતોષકારક કે વ્યાજબી ખુલાસો કરેલ નથી તેમજ મજૂર કમિશનર શ્રી દ્વારા પણ વિલંબ બાબતે કોઈ અભિપ્રાય આપેલ નથી જેથી વિલંબની બાબતનો એટલે કે, રેફરન્સ કરવામાં આવેલ ત્યારે ઔદ્યોગિક તકરાર અસ્તીત્વમાં હોવાની બાબત ધ્યાને લઈ શકાય તેમ છે, જેથી આ કામના બીજા પક્ષકાર હાથ પરના કીસ્સામાં જ્યારે ઔદ્યોગિક તકરાર ઉપસ્થિત કરવામાં આવી તે સમયે અને જ્યારે આ રેફરન્સ કરવામાં આવ્યો તે સમયે ખરેખર ઔદ્યોગિક તકરાર અસ્તિત્વમાં હતી તેમ પુરવાર કરવામાં સદંતર નિષ્ફળ ગયેલ હોવાનું આ અદાલતનું સ્પષ્ટ પણે માનવું છે, વધુમાં આવા જ કેસમાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ જગદીશ કીશોરભાઈ પરમાર વિ. પ્રેસીડેન્ટ, [2019(3) CLR 900] ના ચુકાદામાં છ વર્ષ બાદ તકરાર ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ તે હકીકત લક્ષ્ય

પર લઈ વિલંબથી તકરાર બીજા પક્ષકાર દ્વારા ઉપસ્થિત કરેલ હોઈ નામદાર સુપ્રીમકોર્ટના ઉપરોક્ત પ્રભાકર (સુપ્રા.)ના ચુકાદાને લક્ષ્ય પર લઈ તકરાર હયાત ન હોવાનું ઠરાવી પીટીશન રદ ફરમાવેલ છે.આમ આ તમામ બાબતો ધ્યાને લેતા આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા રેફરન્સ દાખલ કરવામાં કરેલ ૪૬ વર્ષના વિલંબ બાબતે યોગ્ય કોઈ ખુલાસો કરેલ ના હોય અગાઉ જણાવેલ ચુકાદા મુજબ આ કામના બીજા પક્ષકાર તા.૨૫/૦૮/૧૯ ના રોજ ઔદ્યોગીક વિવાદ ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ તે તારીખે ખરેખર પક્ષકારો વચ્ચે ઔદ્યોગીક વિવાદ અસ્તીત્વમાં હોવાની હકીકત પુરવાર કરી શકેલ ના હોય મુદાનં.૨ નો નિર્ણય નકારમાં આપવામાં આવે છે.

(૧૨) મુદ્દાનં.૩ ::-

ઉપરોક્ત મુદાનં.૧ તથા ૨ ના કારણો તથા નિર્ણય ધ્યાને લેતા આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા પ્રથમ પક્ષકાર સંસ્થામાં કામદાર હોવાની અને રોજમદાર મજૂર તરીકે કામગીરી કરતા હોવાની હકીકત તેમજ આ કામના બીજા પક્ષકાર તા.૨૫/૦૮/૧૯ ના રોજ ઔદ્યોગીક વિવાદ ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ તે તારીખે ખરેખર પક્ષકારો વચ્ચે ઔદ્યોગીક વિવાદ અસ્તીત્વમાં હોવાની હકીકત પુરવાર કરી શકેલ નથી તેવા સંજોગમાં આ કામના બીજા પક્ષકાર માંગણાના નિવેદનમાં માંગ્યા મુજબ નોકરીમાં પુનઃસ્થાપિત થવા તથા પડેલા દિવસોના પગાર મેળવવા અથવા યોગ્ય વળતર મેળવવા હકકદાર થતા ના હોય મુદાનં.૩ નો નિર્ણય નકારમાં આપવામાં આવે છે.

(૧૩) મુદ્દા નં.૪ ::-

આ કામના બીજા પક્ષકાર દ્વારા મુદાનં.૧ થી ૩ માં જણાવેલ ચર્ચા તથા નિર્ણય ધ્યાને લેતા મુદાનં.૪ લગત ન્યાયના હિતમાં નીચે મુજબનો આખરી હુકમ ફરમાવમાં આવે છે.

-:: હુકમ ::-

- (૧) આ કામના બીજા પક્ષકારનો હાલનો રેફરન્સ આથી નામંજૂર કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૨) આ કામના બીજા પક્ષકાર શ્રી તેજાભાઈ પુંજાભાઈ તાવીયાડને તેમની મુળ જગ્યાએ પડેલા દિવસોના પુરેપુરા પગાર સહીત નોકરીમાં પુનઃસ્થાપિત થવા હકદાર ના થતા હોવાનું ઠરાવવામાં આવે છે.
- (૩) હાલનો એવોર્ડ મદદનીશ શ્રમ આયુક્તશ્રી,ગોધરાને પ્રસિધ્ધી માટે મોકલી આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- (૪) મદદનીશ શ્રમ આયુક્તશ્રી,ગોધરા તરફથી એવોર્ડની નકલ પ્રસિધ્ધ થઈને આવેથી અધિક્ષકશ્રી,લેબર કોર્ટ ગોધરાને તાત્કાલીક નકલ આપવા બાબતે મજૂર અદાલત(પદ્ધતિ

અને કાર્યરીતી) નિયમો.૧૯૪૭ના નિયમ.૩૨ ની જોગવાઈ અનુસારની કાર્યવાહી કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

સ્થળ : ગોધરા
તા.૦૯/૦૧/૨૦૨૫

(હીતેશકુમાર અમરભાઈ મકા)
પ્રમુખ અધિકારી
મજુર અદાલત,ગોધરા.
GJ01459